

دور دنیا

جزئیاتی از سند تعرفه‌گذاری ترافیک شبکه و تسهیم درآمد محتوا
ایسنا؛ متن سند تسهیم درآمد محتوا که به‌تازگی منتشر شده نشان می‌دهد اهداف این سند مانند ارتقای ارزش اقتصادی ترافیک داخلی و تحقق بخشی به اقتصاد محتوای فرهنگی و افزایش سهم ترافیک داخلی نسبت به ترافیک بین‌الملل و تعادل بخشی درآمد زنجیره ارزش فضای مجازی بومی اعم از تولید، توزیع و مصرف محتواست. در نودوهشتمین جلسه شورای عالی فضای مجازی که دو سال پیش برگزار شد، سند سیاست‌ها و الزامات تعرفه‌گذاری ترافیک شبکه و سهم‌شدن درآمد محتوا که پیش از این در جلسات کارشناسی متعدد و با حضور اعضای حقیقی، حقوقی و خبرگان این حوزه در بخش خصوصی مورد بررسی قرار گرفته بود، نهایتاً به تصویب اعضای شورای عالی فضای مجازی رسید. به موجب این سند، تولیدکنندگان محتوا از قبیل کاربران فعال در سکوها و شبکه‌های اجتماعی، تولیدکنندگان محتواهای تخصصی و حرفه‌ای و همچنین رسانه‌های اجتماعی کوچک و محلی در درآمد حاصل از فروش ترافیک سهمیم خواهند شد. در سال‌های گذشته توضیح داده شد که ارتقای حوزه اقتصادی تولید محتوا برای ارائه‌دهندگان شبکه آورده مالی داشت که با تصویب این سند، مردم نیز در آن سهمیم شده و در واقع تولیدکنندگان محتوا شریک درآمد حاصل از بازدیدشان در فضای مجازی خواهند بود. در نهایت خرداد امسال سند سیاست‌ها و الزامات تعرفه‌گذاری ترافیک شبکه و تسهیم درآمد محتوا برای اجرا ابلاغ شد. در واقع سند سیاست‌ها و الزامات تعرفه‌گذاری ترافیک شبکه و تسهیم درآمد محتوا، به منظور تمهید اقتصاد محتوا به عنوان یکی از مهم‌ترین لوازم توسعه زیست‌بوم محتوای فضای مجازی و ایجاد جهش در تولید محتوای بومی، فاخر و شایسته مصرف، تدوین و تصویب شد. در این راستا اخیراً جزئیات این سند از سوی نهادهای رسمی ازجمله مرکز ملی فضای مجازی اعلام شده است. در این سند علاوه بر ماده یک که بر مفاهیم اشاره دارد، به اهداف این اقدام نیز اشاره شده است که می‌توان به ارتقای ارزش اقتصادی ترافیک داخلی و تحقق بخشی به اقتصاد محتوای فرهنگی، مزیت بخشی اقتصادی و ارتقای ارزش خدمات پایه و کاربردی بومی و تقویت تولید محتوای فاخر و شایسته مصرف، افزایش سهم ترافیک داخلی نسبت به ترافیک بین‌الملل و تعادل بخشی درآمد زنجیره ارزش فضای مجازی بومی اعم از تولید، توزیع و مصرف محتوا اشاره کرد. همچنین درباره بخش دیگری از این سند بر سیاست‌ها و الزامات نظام تعرفه‌گذاری ترافیک شبکه پرداخته شده؛ به‌طور مثال تعرفه‌گذاری عمده‌فروشی و خرده‌فروشی ترافیک توسط کمیسیون تنظیم باید به نحوی باشد که برای کاربران سود حاصل از فروش ترافیک بین‌الملل بیشتر از سود حاصل از فروش ترافیک داخلی نباشد و افزایش مصرف ترافیک داخلی نسبت به ترافیک بین‌الملل برای کاربران ار حرجیت داشته باشد. به همین منظور، بند ۲-۱-۲-۱ (سند طرح کلان و معماری شبکه ملی اطلاعات تعرفه ترجیحی) پس از ابلاغ این سند نسخ می‌شود. همچنین حق‌السهم دولت ناشی از درآمد ترافیک داخلی کاربران با تأیید سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی منطبق بر انجام تعهدات توسعه شبکه ملی اطلاعات بر اساس اولویت‌ها تا سقف ۵۰ درصد کاهش می‌یابد. علاقه‌مندان برای مشاهده و دریافت متن این سند می‌توانند به این لینک مراجعه کنند. محمدامین آقامیری، رئیس مرکز ملی فضای مجازی کشور، در سفر اخیر خود به استان اصفهان درباره سند تسهیم درآمد محتوا توضیح داده که این سند ابلاغ شده و در حال نگارش سیاست‌نامه آن هستند. او معتقد است با اجرای این سند، اشتغال‌زایی و کسب درآمد بدون هزینه اضافی برای مردم امکان‌پذیر خواهد شد.
اختلال اینترنت تا حل مشکل برق ادامه دارد
شرق؛ سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی در واکنش به اعتراض کاربران در مورد اختلال اینترنت اعلام کرده تا زمانی که مشکل قطعی برق به صورت ریشه‌ای حل نشود، پایداری کامل شبکه امکان‌پذیر نخواهد بود. حساب رگولاتر که متعلق به روابط‌عمومی سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی است، در شبکه اجتماعی ایکس در پاسخ به یکی از کاربران که درباره قطعی اینترنت پس از قطعی برق در زیر پست وزیر ارتباطات در ایکس کلایه داشت، نوشت: با توجه به اینکه سایت حدود یک ساعت پس از قطع برق روشن می‌ماند، می‌توان گفت وضعیت فعلی در حد قابل قبول است. بااین‌حال، قطعی‌های مکرر برق موجب اختلال در شبکه ارتباطی و حتی واردشن خسارت به تجهیزات می‌شود؛ به‌ویژه باتری‌هایی که تازه نصب شده‌اند نیز به دلیل فشار ناشی از قطعی‌های مداوم، سریع‌تر دچار خرابی می‌شوند. او ادامه داد: زمانی که برق قطع می‌شود، سیستم‌های سرمایشی (کولینگ) از کار می‌افتند، حتی سایت‌هایی که دارای باتری هستند نیز ممکن است به دلیل افزایش دمای تجهیزات از مدار خارج شوند. در نتیجه، تا زمانی که مشکل قطعی برق به صورت ریشه‌ای حل نشود، پایداری کامل شبکه امکان‌پذیر نخواهد بود.
هوآوی رقیب انوییداشد
مهرو؛ شرکت چینی هوآوی یک سیستم رایانشی هوش مصنوعی را ارائه داد که به گفته یکی از کارشناسان صنعت با پیشرفته‌ترین محصول انوییداش رقابت می‌کند. بر گزارش روتیتر، این در حالی است که شرکت چینی قصد دارد سهمی از بازار هوش مصنوعی داخلی را که در حال شکوفایی است به خود اختصاص دهد. سیستم «کلادماتریکس ۳۸۴» (CloudMatrix 384) در کنفرانس هوش مصنوعی جهان (WAIC) برای نخستین‌بار رونمایی شد. این رویداد سه‌روزه در شانگهای برگزار شد و شرکت‌ها جدیدترین دستاوردهای خود در زمینه هوش مصنوعی را به نمایش گذاشتند. از زمانی که هوآوی در ماه آوریل کلاماتریکس ۳۸۴ را معرفی کرد، توجه شرکت‌های هوش مصنوعی جهانی به آن جلب شد. تحلیلگران صنعتی آن را رقیب اصلی محصول GB200NVL72 انوییداش می‌دانند که پیشرفته‌ترین محصول سطح سیستم در بازار است. دیلان پاتل، بنیان‌گذار شرکت تحقیقات در نیمه‌رسانا «سمی آنالیزسیس»، در ماه آوریل در گزارشی اعلام کرد هوآوی اکنون به قابلیت‌های سیستم هوش مصنوعی دست یافته که می‌تواند انوییداش را شکست دهد. کارمندان هوآوی در مراسم WAIC از اظهارنظر درباره سیستم کلاماتریکس ۳۸۴ خودداری کردند. هوآوی به یکی از نویدبخش‌ترین تأمین‌کنندگان تراشه داخلی چین برای توسعه هوش مصنوعی تبدیل شده، آن‌هم در حالی که با تحریم‌های صادراتی آمریکا روبه‌رو است، جنسن هوانگ، مدیر ارشد اجرایی انوییداش، در ماه می به خبرگزاری بلومبرگ گفت این شرکت چینی به‌سرعت در حال پیشرفت است و کلاماتریکس ۳۸۴ را یک نمونه از آن روند دانست. کلاماتریکس ۳۸۴ شامل ۳۸۴ تراشه جدید 910C هوآوی است و در برخی شاخص‌ها از محصول GB200NVL72 که از تراشه‌های 72B200 استفاده می‌کند، عملکرد بهتری دارد.

حسنا هادی؛ صنعت تلکام ایران سال ۱۴۰۴ را با زخم‌هایی از سال گذشته آغاز کرد؛ از تعرفه‌های یخ‌ده‌ای که همراه با تورم پیش نمی‌رفتند تا افزایش نرخ ارز و مشکل برای خرید تجهیزات زیرساختی و اقتصاد زخمی که مشتریان را از مصرف برهنه‌تر باز می‌داشت. اما در خرداد، ضربه دوم به این صنعت فرود آمد؛ اختلال‌های شدید و قطعی اینترنت در پی جتک تحمیلی اسرائیل به ایران. شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات اینترنت را با موجی تازه از ریزش درآمد مواجه کرد. درآمد شرکت‌های اینترنتی و مخابراتی حاضر در بورس نشان می‌دهد این کسب‌وکارها زیر فشار این دو بحران بیایی در حال آب‌رفتن هستند. حالا نه تضمینی وجود دارد که افزایش تعرفه منجر به افزایش کیفیت اینترنت شود و از سمت دیگر مشخص نیست آیا اینترنت باز هم به دنبال یک بحران دیگر قطع خواهد شد یا خیر؛ این یعنی یک صنعت کلیدی در اقتصاد دیجیتال، گرفتار بن بستی چندوجهی شده است.

تلاش برای ثابت نگه داشتن هزینه‌ها

در سال ۱۴۰۳، براساس آمارهای ثبت‌شده در کدال صنعت ارتباطات ایران با طیفی متنوع از روند‌های درآمدی، تحولات راهبردی و چالش‌های مالی مواجه بود. شرکت‌های فعال در حوزه‌های موبایل، تلفن ثابت و اینترنت ثابت هرکدام عملکرد متفاوتی را ثبت کردند که ریشه در ساختار درآمدی، توانمندی مدیریت و میزان تعامل با نهادهای حاکمیتی دارد. در این میان، همراه اول، مخابرات ایران (اخبر)، های‌وب، آسیاتک و پارس‌آلناین به عنوان بازیگران شاخص این صنعت، هرکدام تصویر متفاوتی از پایداری یا بحران را ارائه کردند.

شرکت ارتباطات سیار ایران در سال ۱۴۰۳ عملکرد مالی درخشانی داشت. این اپراتور موبایل از محل فروش خدمات خود حدود ۶۷٫۹۴۴ میلیارد تومان درآمد عملیاتی به دست آورد که نسبت به سال ۱۴۰۲ رشدی معادل ۳۷ درصد را نشان می‌دهد. بخش عمده این رشد ناشی از افزایش مصرف اینترنت همراه بود. تنها در اسفندماه، درآمد شرکت با رشدی مشابه به ۶٫۸۳۵ میلیارد تومان رسید. منابع اصلی درآمدی همراه اول از کارکرد مشترکان به‌ویژه دیتا و فروش خدمات ارزش‌افزوده تأمین می‌شود. در مقابل، شرکت مخابرات ایران (اخبر) که اپراتور اصلی تلفن ثابت کشور است، در سال ۱۴۰۳ با وجود موانع تعرفه‌ای و ساختار مالی ضعیف، بهبودی ملایم در عملکرد مالی خود تجربه کرد. درآمد عملیاتی ۱۲ماهه این شرکت به ۱۲۰٫۱۸۶ میلیارد تومان رسید که رشد ۱۲ درصدی نسبت به سال قبل دارد و بیشتر ناشی از افزایش مصرف خطوط داده و مکالمه‌های شهری و بین‌شهری بود. با این حال، سودآوری این شرکت همچنان در سطحی بسیار محدود باقی ماند. مخابرات در ۹ماهه سال ۱۴۰۳ تنها ۱۳٫۹ میلیارد تومان سود خالص ثبت کرد، درحالی‌که در مدت مشابه سال قبل ۱٫۵۰۰ میلیارد تومان زیان داده بود. این بازگشت به سود هرچند اندک، عمدتاً ناشی از کنترل هزینه‌ها و جبران بخشی از عقب‌ماندگی تاریخی تعرفه‌ها بود. ساختار درآمدی این شرکت متکی بر آبونمان، کارکرد خطوط ثابت و خدمات ADSL، VDSL و فیبرنوری است، اما پایین‌بودن تاریخی تعرفه تلفن ثابت باعث شده حاشیه سود عملیاتی بسیار محدود باشد و بقای شرکت به اصلاح تعرفه‌ای فوری و مؤثر وابسته است.

شرکت دادگستر عصر نوین (های‌وب)، اپراتور بزرگ اینترنت ثابت، در سال ۱۴۰۳ با بحران جدی مالی روبه‌رو شد. با اینکه درآمد عملیاتی این شرکت در نیمه نخست سال حدود ۱۲ درصد افزایش یافته بود، اما وضعیت نقدینگی در پایان سال بحرانی شد. علت اصلی بحران، عدم پرداخت مطالبات ارزی تعدیل‌شده شرکت از سوی وزارت ارتباطات و بات اجرای قرارداد خدمات اینترنت روستایی (USO) بود. های‌وب که در قالب این پروژه بیش از یک میلیون مشترک روستایی را به اینترنت 4G متصل کرده، از سال ۱۳۹۶ تاکنون در انتظار تسویه هزینه‌های ارزی خود است. در اواخر اسفند ۱۴۰۳، این شرکت با انتشار اطلاعیه‌ای رسمی، صراحتاً اعلام کرد در صورت عدم دریافت این مطالبات و تسهیلات مالیاتی، در آستانه ورشکستگی قرار خواهد گرفت. در سه‌ماهه نخست ۱۴۰۴، درآمد عملیاتی های‌وب ۲۷۳ میلیارد تومان گزارش شد که در مقایسه با سایر اپراتورها، نسبت فعالیت کوچک‌تر و محدودتر این شرکت را نشان می‌دهد. در سوی دیگر این صنعت، شرکت انتقال داده‌های آسیاتک در سال ۱۴۰۳ وضعیت بسیار بهتری را تجربه کرد. برخلاف های‌وب، آسیاتک توانست رشد سودآوری و ثبات مالی خوبی را رقم بزند. سود خالص این شرکت در نیمه نخست سال نسبت به مدت مشابه سال قبل ۳۳ درصد افزایش یافت و به ۵۵۷ ریال به ازای هر سهم رسید. در ۹ماهه سال، شرکت ۲٫۱۸۱ میلیارد تومان درآمد و ۴۳۲ میلیارد تومان سود خالص به دست آورد که رشد سالانه سود آن را به ۳۱ درصد رساند. آسیاتک همچنین در مجمع عمومی خود تصمیم به تقسیم ۲۸۰ ریال سود نقدی به ازای هر سهم گرفت که معادل ۳۶ درصد سود تلفیقی شرکت بود و این نسبت تقسیم، برای سهامداران جذاب تلقی شد. مزیت آسیاتک نسبت به های‌وب در ساختار هزینه‌ای بهینه‌تر و تمرکز مؤثرتر بر خدمات درآمدزای پایدار است. این شرکت نیز مانند های‌وب درآمد خود را از خدمات اینترنت پهن‌باند (ADSL، VDSL، TD-LTE) و فیبر نوری) تأمین می‌کند.

پارس‌آلناین نیز به عنوان نخستین و بزرگ‌ترین اپراتور اینترنت خصوصی کشور، اگرچه مستقیماً در بورس حضور ندارد، اما از آنجا که مالکیت آن در اختیار های‌وب است، برخلاف های‌وب، صنعت ارتباطات نقش مهمی ایفا می‌کند. پارس‌آلناین که در سال ۱۳۹۶ توسط های‌وب خریداری شد، در آن زمان با ساختار سهامی خاص و بدون ورود به بدهی بانکی، به های‌وب واگذار شد. این واگذاری با هدف جلوگیری از فشار مالی صورت گرفت، ولی ادغام عملیاتی پارس‌آلناین در های‌وب نیازمند سرمایه‌گذاری سنگین بود. اگر بحران USO وجود نداشت، ادغام پارس‌آلناین می‌توانست سودآوری های‌وب را افزایش دهد. با این حال، بحران‌های

سقوط درآمد صنعت تلکام در سایه تعرفه‌های ثابت و قطعی گسترده اینترنت

دو بحران، یک صنعت

مالی های‌وب باعث شده ظرفیت بالقوه پارس‌آلناین به‌طور کامل فعال نشود و آینده فعالیت این برند نیز در هاله‌ای از ابهام قرار گیرد.

روزهای اوج تلکام

در بازه زمانی شه‌ریور تا دی‌ماه ۱۴۰۳، شاخص صنعت ارتباطات در بازار سرمایه ایران یکی از درخشان‌ترین دوره‌های خود را تجربه کرد. برخلاف بسیاری از گروه‌های بازار که درگیر رکود یا نوسانات مقطعی بودند، این صنعت با پشتوانه عوامل بنیادی توانست توجه سرمایه‌گذاران را به خود جلب کند. رشد درآمدی محسوس در گزارش‌های مالی شرکت‌هایی همچون همراه اول، مخابرات ایران و آسیاتک، انتظارات مثبت بازار را نسبت به آینده این صنعت تقویت کرد. همراه اول با افزایش ۳۷درصدی در درآمد سالانه خود، مخابرات ایران با خروج از زیان انباشته و ورود به محدوده سودآوری و آسیاتک با تثبیت سود خالص و تقسیم سود نقدی جذاب، در مجموع سیگنال‌های روشنی از ثبات و رشد درآمدی به بازار ارسال کردند.

در کنار بهبود عملکرد مالی شرکت‌ها، فضای کلی صنعت نیز تحت تأثیر انتشار اخباری درباره اصلاحات تعرفه‌ای در حوزه تلفن ثابت و اینترنت قرار گرفت. وعده افزایش آبونمان خطوط ثابت که برای سال‌ها در نرخ‌های پایین فریز شده بود، یکی از خبرهایی بود که گامی مهم در جهت بهبود درآمد پایدار شرکت مخابرات ایران قلمداد می‌شد. همچنین بازنگری در قیمت بسته‌های اینترنت امید به رشد ARPU در تقویت کرد.

علاوه بر این، انتشار خبر برنامه افزایش سرمایه ۱۵۵۵ درصدی مخابرات ایران از محل تجدید ارزیابی دارایی‌ها ن تنها یک محرک بنیادی مهم بود، بلکه سیگنال روانی قوی برای فعالان بازار تلقی شد؛ چراکه ارزش‌گذاری مجدد دارایی‌های عظیم این شرکت، حق‌های تازه‌ای در تحلیل NAV و ظرفیت سرمایه‌گذاری شرکت ایجاد می‌کرد. توسعه پروژه فیبر نوری نشان می‌داد که صنعت در مسیر تحول ساختاری و تنوع بخشی به منابع درآمدی قرار گرفته است. با این اوصاف، صنعت ارتباطات تا پیش از زمستان ۱۴۰۳ در رده معدود صنایعی قرار گرفت که هم از منظر بنیادهای مالی و هم چشم‌انداز رشد، توجه بازیگران بازار را به خود معطوف کرده بود.

دومینوی ضرر

اما این روند مثبت، تا اواخر دی‌ماه ۱۴۰۳ وارد فاز اصلاحی شد و تا پایان تیرماه ۱۴۰۴ ادامه یافت. افت شاخص صنعت ارتباطات در این مقطع، ترکیبی از اصلاح طبیعی قیمت‌ها پس از رشد مقتد و بروز عوامل منفی بنیادی بود. در گام نخست، اشباع قیمتی و شناسایی سود توسط سهامداران کوتاه‌مدت باعث افزایش عرضه در نمادهای بزرگ این صنعت شد. اما آنچه ریزش را عمیق‌تر کرد، عدم تحقق وعده‌های تعرفه‌ای بود. علی‌رغم سیگنال‌های مثبت پیشین، نهم‌تنها قیمت بسته‌های اینترنت همراه اصلاح نشد، بلکه در خرداد ۱۴۰۴ مقامات مجریست و وزارت ارتباطات به‌صراحت با هرگونه افزایش قیمت اینترنت مخالفت کردند. این عقب‌نشینی سیاسی، انتظارات بازار برای افزایش درآمد اپراتورها را دچار تعدیل کرد.

از سوی دیگر، افزایش نرخ ارز، تورم داخلی و وارداتی‌بودن تجهیزات ارتباطی فشار شدیدی بر هزینه‌های عملیاتی اپراتورها آورد. اپراتورهایسی همچون های‌وب که پیش‌تر درگیر بحران نقدینگی و بدهی بودند، تحت تأثیر این فشارها در مسیر دشواری قرار گرفتند. همچنین افزایش هزینه‌های مالیاتی و کاهش قدرت مانور شرکت‌ها در نرخ‌گذاری، فضا را برای رشد سودآوری محدود کرد. در نهایت، شوک سیاسی ناشی از جنگ ۱۲روزه خرداد ۱۴۰۴، نقطه اوج این ریزش شد. این جنگ نه‌تنها فضای عمومی اقتصاد کشور را تحت‌الشعاع قرار داد، بلکه صنعت ارتباطات به‌عنوان یکی از زیرساخت‌های کلیدی امنیت ملی و اجتماعی، به‌طور مستقیم در معرض تهدید و آسیب قرار گرفت.

در نخستین روزهای حمله، برخی مراکز کلیدی مخابراتی در کلان‌شهرها هدف قرار گرفتند و بخش‌هایی از شبکه ارتباطی دچار اختلال شد. به گزارش وزارت ارتباطات، قطعی‌های موقت اینترنت در برخی مناطق کشور به‌صورت برنامه‌ریزی‌شده و در راستای مقابله با حملات سایبری و جلوگیری از نفوذ اطلاعاتی دشمن انجام شد. این وضعیت سبب شد کیفیت خدمات ارتباطی در نیمه دوم خرداد کاهش قابل‌توجهی پیدا کرد و کاربران با قطعی‌ها و افت سرعت مواجه شوند. این شرایط منجر به کاهش محسوس ترافیک دیتا و درآمد موقت اپراتورها از محل مصرف اینترنت و مکالمات شد. برای نمونه، در عملکرد سه‌ماهه نخست ۱۴۰۴، شرکت های‌وب تنها ۲۷۳ میلیارد تومان درآمد عملیاتی کسب کرد که در مقایسه با ظرفیت این شرکت رقم بالایی نبود و نشان می‌دهد در خردادماه فروش خدماتش احتمالاً تحت تأثیر اختلالات کاهش یافته است. هنوز

جزئیات تفکیکی فروش ماه خرداد ۱۴۰۴ در دسترس نیست، اما به‌طور کیفی می‌توان گفت درآمد اپراتورها از ترافیک دیتا در نیمه دوم خرداد افت موقت داشت. مکالمات بین‌الملل نیز به دلیل قطع پروازها و مهاجرت مردم از شهرهای بزرگ افت کرد. با این حال، انتظار می‌رود این کاهش‌ها در ماه‌های بعد جبران شده باشد؛ زیرا با اتمام جنگ و بازگشت آرامش، مصرف دیتا دوباره اوج گرفت. در کنار این تحولات بحرانی، یکی از مهم‌ترین رویدادهای سیاست‌گذاری در سال ۱۴۰۴، اجرای مصوبه افزایش آبونمان تلفن ثابت بود. نرخ ماهانه آبونمان در تهران به ۳۳هزار ۱۰۰ تومان و در سایر مناطق به‌طور میانگین به حدود ۲۵ هزار تومان رسید. این اقدام که پس از سال‌ها مقاومت و تعلل اجرائی شد، نقش بسیار مهمی در تقویت جریان درآمدی پایدار برای شرکت مخابرات ایران دارد و پیش‌بینی می‌شود اثر آن در صورت‌های مالی سه‌ماهه دوم و شش‌ماهه این شرکت به‌خوبی مشهود باشد. با این وجود، سایر بخش‌های تعرفه‌ای، به‌ویژه اینترنت همراه و اینترنت ثابت خانگی، همچنان تحت کنترل شدید نهادهای نظارتی قرار دارند. در حوزه اینترنت ثابت نیز رقابت شدید بین اپراتورهای دارای مجوز FCP (فایبر های‌وب، آسیاتک و دیگران) مانع از آن شده که این شرکت‌ها بتوانند افزایش چشمگیری در تعرفه‌ها اعمال کنند؛ زیرا هرگونه افزایش قیمت منجر به ریزش بخشی از کاربران و از دست رفتن سهم بازار خواهد شد. در مجموع، تأثیر هه‌زمان تحولات اضطراری (نظیر جنگ) و محدودیت‌های سیاست‌گذاری تعرفه‌ای باعث شده صنعت ارتباطات در نیمه نخست سال ۱۴۰۴ با یک دوگانگی مواجه شود؛ از یک سو نشان از تاب‌آوری و قابلیت فنی بالا دارد و از سوی دیگر، درگیر محدودیت‌های مزمن در آزادسازی درآمد و رشد سودآوری باقی‌مانده است. حل این وضعیت، نیازمند بازنگری جامع در سیاست‌های تعرفه‌گذاری، تقویت منابع مالی اپراتورها و توسعه ابزارهای حمایتی در شرایط بحران خواهد بود.

باید منتظر چه‌بود؟

در پیش‌بینی سال جاری می‌توان گفت در سطح زیرساختی، پروژه دسترسی فیبر نوری (FTTH/B) به عنوان تحول‌سازترین مؤلفه توسعه ارتباطات در سال ۱۴۰۴، محور اصلی سرمایه‌گذاری شرکت‌های FCP و اپراتورها همراه خواهد بود. طبق برآوردهای وزارت ارتباطات، تا پایان سال جاری بیش از یک میلیون اتصال فعال خانگی باید به شبکه فیبر برقرار شود؛ درحالی‌که تاکنون حدود ۵۰۰ هزار اتصال محقق شده است. این شبکه نهم‌تنها باعث افزایش قابل‌توجه ARPU در بخش اینترنت ثابت می‌شود، بلکه اتصال سایت‌های BTS به فیبر، الزامی برای راه‌اندازی پایدار نسل پنجم ارتباطات (5G) است. از این منظر، تسهیل مسیرهای حفاری، همکاری شهرداری‌ها، مشوق‌های مالیاتی برای سرمایه‌گذاری در لایه دسترسی و تخصیص وام‌های وجه اداره‌شده توسط دولت، نقشی کلیدی در تحقق اهداف این پروژه خواهد داشت. این نهضت در صورت اجرای مؤثر، سهم درآمد پایدار و باکیفیت را در صورت‌های مالی اپراتورها به‌طور چشمگیری افزایش خواهد داد.

با وجود محدودیت در افزایش تعرفه خدمات پایه به‌ویژه در حوزه دیتا، چشم‌انداز سودآوری شرکت‌ها به میزان زیادی به توسعه خدمات مکمل وابسته خواهد بود. در سطح رگولاتوری، پس از تنش‌های تعرفه‌ای، نشانه‌هایی از تعامل مؤثرتر بین مجلس، وزارت ارتباطات و اپراتورها مشاهده می‌شود؛ ازجمله تشکیل کارگروه‌های تخصصی مجلس در حوزه اقتصاد دیجیتال و تدوین سیاست‌های حمایتی. در این چارچوب، اگر اقداماتی نظیر تصویب معافیت مالیاتی پروژه‌های فیبر، تخصیص ارز اولویت‌دار به تجهیزات زیرساختی و تسویه بدهی‌های دولتی (نظیر مطالبات USO) اجرائی شود، می‌توان شبکه ارتباطی کشور برجسته کرده است. نیمه دوم سال بهبود یافته و ارزش‌گذاری سهام آنها مجدداً احیا شود. در عین حال، تجربه جنگ خرداد ۱۴۰۴ ضرورت سرمایه‌گذاری در مسیرهای فیبر پشتیبان، ارتقای مراکز برق اضطراری، ذخایر تجهیزات یدکی و طراحی سناریوهای قطعی کامل ارتباطات جهانی را به‌عنوان مؤلفه‌ای حیاتی برای تاب‌آوری شبکه ارتباطی کشور برجسته کرده است.

شرکت‌ها برای تثبیت جایگاه خود در اقتصاد دیجیتال آینده، ناگزیر از ارتقای امنیت سایبری و زیرساختی خود خواهند بود. در مجموع، سال ۱۴۰۴ می‌تواند سال گذار از اصلاح به سمت تثبیت در صنعت ارتباطات باشد؛ به شرط آنکه نهادهای حاکمیتی، سرمایه‌گذاران و مدیران صنعتی درک مشترکی از اولویت‌های حیاتی این بخش داشته باشند.

درآمد شرکت‌های اینترنتی و مخابراتی

حاضر در بورس

نشانی می‌دهد این

کسب‌وکارها زیر فشار

این دو بحران ثبات

در تعرفه و قطعی

اینترنت در حال

آب‌رفتن هستند

اکوسیگنال

درخواست فعالان فناوری از رئیس‌جمهور: قطع اینترنت، کشور در محاصره کامل قرار می‌دهد
جمعی از فعالان اقتصادی، کارآفرینان و متخصصان حوزه فناوری اطلاعات و فضای مجازی در نامه‌ای خطاب به مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور، رئیس شورای عالی امنیت ملی و رئیس شورای عالی فضای مجازی، درباره پیامدهای امنیتی، اقتصادی و اجتماعی قطع یا اختلال در دسترسی به اینترنت جهانی هشدار دادند. در این نامه که به امضای نهادهای صنفی و تخصصی ازجمله سازمان نظام صنفی رایانه‌ای کشور، اتحادیه کشوری کسب‌وکارهای مجازی، کمیسیون فناوری اطلاعات اتاق ایران، کمیسیون نوآوری و بهره‌وری اتاق بازرگانی تهران و انجمن تجارت الکترونیک تهران رسیده، تأکید شده است که در شرایط حساس فعلی، سیاست‌هایی نظیر محدودسازی دسترسی به شبکه جهانی اطلاعات نه‌تنها پاسخ مؤثری به تهدیدات نیست، بلکه می‌تواند زمینه‌ساز آسیب‌های جدی‌تر به کشور باشد. در این نامه تأکید شده در شرایطی که افکار عمومی کشور بیش از هر زمان دیگری درباره موضوعات مرتبط با فناوری و دفاع حساس شده‌اند، مشاهده می‌شود که برخی دیدگاه‌ها، به‌جای تقویت زیرساخت‌ها و توان داخلی برای مقابله با تهدیدات نوین، بر محدودسازی دسترسی به شبکه جهانی اطلاعات و محروم‌سازی مردم و کسب‌وکارها از این خدمات تکیه کرده‌اند؛ رویکردی که از دید این فعالان صنفی نه‌تنها پاسخی مؤثر به تهدیدات نیست، بلکه خود می‌تواند زمینه‌ساز آسیب‌های جدی‌تر و بحران‌های جبران‌ناپذیر شود. نویسندگان نامه با اشاره به حمله اخیر رژیم اسرائیل به خاک ایران، تأکید کرده‌اند که رویکرد محدودسازی فضای مجازی می‌تواند به تضعیف حکمرانی ملی، آسیب به اقتصاد دیجیتال و افزایش تهدیدات سایبری بینجامد. به باور آنان، قطع دسترسی مردم و کسب‌وکارها به اینترنت، موجب خروج نخگان، قدرت‌گیری پلنفرم‌های خارجی مانند استارلینک و حذف ایران از چرخه تعاملات جهانی خواهد شد. در بخش‌هایی از این نامه آمده است:
«درحالی‌که فناوری‌های نوین با سرعت در حال گسترش هستند، ایجاد بازار محدود داخلی تنها به نفع بازیگران خارجی خواهد بود. اگر امروز در برابر توسعه فضای مجازی ایستادگی شود، فردا حاکمیت هیچ ابزاری برای مدیریت این فضا در اختیار نخواهد داشت.»امکان‌نندگان همچنین به تبعات اقتصادی این تصمیمات اشاره کرده و نوشته‌اند:
«هزاران کسب‌وکار ایرانی برای بقا به اینترنت جهانی وابسته‌اند. در غیاب سیاست‌گذاری مؤثر و حضور فعال حاکمیت، بازار داخلی عملاً به اختیار شرکت‌های خارجی درمی‌آید؛ بدون پرداخت مالیات، بیمه یا رعایت اولویت‌های فرهنگی و اقتصادی کشور.»
در بخش دیگری از این نامه، موضوع امنیت سایبری و به‌روزرسانی زیرساخت‌های حساس کشور مورد توجه قرار گرفته و هشدار داده شده که قطع ارتباط با مراکز بین‌المللی هشدار، خطرات جدی برای پایداری سیستم‌های حیاتی به دنبال خواهد داشت.
نویسندگان همچنین درباره افزایش نارضایتی اجتماعی و بی‌اعتمادی عمومی در صورت تداوم محدودیت‌های هشدار داده‌اند و تأکید کرده‌اند «دسترسی به اطلاعات، یکی از پایه‌های ثبات روانی و اجتماعی است.»
در پایان این نامه، فعالان فناوری کشور خواستار بازنگری در سیاست‌های دفاعی حوزه ارتباطات شده و آمادگی خود را برای همکاری در تقویت زیرساخت‌ها، ارتقای تاب‌آوری دیجیتال و بهره‌گیری بهتر از ظرفیت‌های فناوری اعلام کرده‌اند. به گفته آنان، «قطع کامل ارتباطات جهانی، تنها باید به عنوان آخرین اقدام دفاعی و صرفاً با دستور مستقیم رئیس‌جمهور صورت گیرد.»